

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ, КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ, КРИМІНОЛОГІЧНІ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

УДК 343.81

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-3-196-201

Андрій БОГАТИРЬОВ[©]

доктор юридичних наук
(Козелецька окружна прокуратура Чернігівської області,
м. Козелець Чернігівської обл., Україна)

ІНСТИТУЦІЙНЕ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПЕНІТЕНЦІАРНУ СИСТЕМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розкрито питання інституційного реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему. Доведено, що реформування є одним із пріоритетів діяльності Міністерства юстиції України. Серед актуальних теоретичних і практичних питань реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему виокремлено: використання в теорії і практиці терміна пенітенціарна система; вплив засобів виправлення і ресоціалізації на процес реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему; оцінка стану матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи. Сформульовано авторське визначення пенітенціарної системи України.

Ключові слова: реформування, кримінально-виконавча трансформація, пенітенціарна система, воєнний стан, правовий статус, виправлення, ресоціалізація, реінтеграція, матеріально-побутове, медико-санітарне забезпечення, засуджений, персонал, місце несвободи.

Постановка проблеми. Міністерство юстиції України як правонаступник Державної пенітенціарної служби України (2016 р.) в умовах воєнного стану в Україні не може обійти один з основних принципів кримінально-виконавчого законодавства невідворотності виконання/відбування покарань, оскільки саме цей принцип у майбутньому стає важливою складовою демократичних змін у суспільстві, що орієнтується на цивілізовані міжнародні стандарти поведінки з ув'язненими і засудженими та суттєво впливає на реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему.

Незважаючи на вагомі здобутки вітчизняних науковців щодо реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему варто зазначити, що здійснені наукою кримінально-виконавчого права дослідження в цій сфері не повною мірою знаходять своє втілення в діяльності органів та установ виконання покарання на всіх стадіях кримінально-виконавчого процесу.

На нашу думку, такий стан справ, з одного боку, пов'язаний з небажанням практиків прислуховуватися до думок науковців, що є хибним, а з іншого боку, на жаль, кримінально-виконавча наука не є пріоритетом діяльності Міністерства юстиції України, її структурних підрозділів (Державний департамент з питань виконання покарань та Державна установа «Центр пробації»).

З огляду на це метою наукової статті є обґрунтування необхідності дослідження інституціонального реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему. А головне завдання: розробка аргументованих пропозицій, спрямованих на втілення в органах та установах виконання покарання міжнародних

© А. Богатирьов, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/00000003-2707-8978>

vanbogatyrov@gmail.com

стандартів поведінки з ув'язненими і засудженими.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Вивчення наукових, навчальних, навчально-методичних та інших видань показало, що проблемою інституціонального реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему досить активно та продуктивно займаються такі учені, як: А. Богатирьов, І. Богатирьов, О. Богатирьова, Є. Бодюл, О. Джуза, А. Кирилюк, В. Кирилюк, В. Коваленко, Д. Колодчин, О. Колб, Ю. Новосад, І. Іваньков, М. Пузирьов, Г. Радов, В. Свірець, А. Степанюк, Я. Стрелюк, О. Шкута, С. Царюк, І. Яковець та ін.

Мета. Водночас з урахуванням воєнного стану в Україні реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему є актуальною і такою, що має теоретико-прикладне значення. Більше того, на доктринальному рівні проблема інституціонального реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему не була предметом наукових досліджень, що знижує рівень пенітенціарної науки, а тому її розробка є очевидною і своєчасною.

Виклад основного матеріалу. Реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему передбачено у Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1153-р [1].

Серед актуальних теоретичних і практичних питань реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему варто виділити такі: 1) використання в теорії і практиці терміна «пенітенціарна система»; 2) вплив засобів виправлення і ресоціалізації на процес реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему; 3) оцінка стану матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи.

Розкриємо зміст кожного проблемного питання. Щодо терміна «пенітенціарна система». Щодо цього, як зауважує вітчизняний вчений В. Свірець, є оперування на рівні законодавства термінами «кримінально-виконавча система» та «пенітенціарна система», а також процесу їх трансформації та сутнісних відмінностей. Саме цим проблемам, як зауважує дослідник, наділено недостатньо уваги в кримінально-виконавчій науці [2, с. 167].

Поділяючи позицію вченого, нами був виконаний аналіз сучасних поглядів на цю проблему і встановлено, що вітчизняні вчені по-різному розглядають цей термін. Першим, хто поставив на порядок денний сформулювати визначення пенітенціарна система, вважається вітчизняний вчений Г. Радов, на думку якого пенітенціарна система – це цілісне, функціонально-інтегральне утворення повноважних суб'єктів державного управління, місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та їх узгоджених дій щодо забезпечення ресоціалізації засуджених [3, с. 11].

На думку іншого вітчизняного вченого Д. Ягунова, пенітенціарна система – це сукупність органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських інституцій, об'єднаних на інтегрально-функціональних засадах навколо центрального органу пенітенціарного управління, на який покладено обов'язки з вироблення та реалізації єдиної політики у сфері виконання кримінальних покарань, де всі органи й інституції взаємодіють у напрямі забезпечення суспільства шляхом ресоціалізації осіб, які відбувають або відбули кримінальні покарання [4, с. 3–7].

Досліджуючи «Правові проблеми реформування пенітенціарної системи в Україні» вітчизняний вчений О. Пташинський зазначив, що пенітенціарна система – це сукупність взаємопов'язаних державних установ та органів виконання покарань, створених з метою виправлення і перевиховання засуджених, які здійснюють єдину державну політику у сфері виконання кримінальних покарань відповідно до чинного законодавства [5, с. 45].

Однак вітчизняний вчений Є. Бодюл розглядає пенітенціарну систему як сукупність суб'єктів виконання кримінальних покарань, організаційно правових, соціальних і громадських інститутів, що беруть участь у забезпеченні виправлення і ресоціалізації засуджених [6, с. 34].

Вітчизняний вчений-пенітенціарист О. Шкута, досліджуючи «Пенітенціарну систему України: теоретико-прикладна модель», зробив висновок, що пенітенціарна система – це сукупність органів і установ, підпорядкованих центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування й реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, функціонування яких у взаємодії з іншими

соціальними інституціями підпорядковано досягненню мети виправлення засуджених, ресоціалізації осіб, які відбули покарання, запобіганню вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також запобіганню тортурам та не людському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими [7, с. 34].

Наведені нами судження вчених щодо терміна «пенітенціарна система» зайвий раз підтвердили нашу позицію, згідно з якою нова пенітенціарна система може прийти на зміну наявної кримінально-виконавчої системи України після того, коли остання пройде певні етапи своєї трансформації (теоретичне, законодавче та практичне закріплення). І це дуже важливо, оскільки кожен етап займає певний період часу.

Варто наголосити, що кримінально-виконавча система України набула нового змісту після 2003 року, за цей час її трансформаційні процеси були направлені на формування та теоретичне обґрунтування її переходу на новий етап законодавчий. У цьому контексті варто виділити проєкт закону України Про пенітенціарну систему України, який на жаль, так і перебуває на стадії розгляду у Верховній Раді України, а також розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 року щодо схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках. Наскільки нам відомо, що цей документ готувало Міністерство юстиції України, а тому її розробники мали б розуміти, що без трансформації кримінально-виконавчої системи, реформувати пенітенціарну систему загалом неможливо, оскільки на рівні теорії кримінально-виконавчого права вона є, і це доведено вітчизняними вченими школи «Інтелект», але законодавчо ця система поки що не знайшла своє закріплення в нормі закону.

З огляду на викладене вбачається, що нова пенітенціарна система України має забезпечити три стадії виконання/відбування покарання: соціалізацію; ресоціалізацію і реінтеграцію, а тому її варто розглядати, як державний інститут, який наділений правом формувати й реалізувати державну політику у пенітенціарній сфері шляхом залучення до цього процесу відповідні державні і не державні органи і установи з метою повернення у суспільство осіб, які вчинили кримінальні правопорушення законслухняними громадянами.

Наступна проблема, яка суттєво впливає на інституціональне реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему – це застосування до засуджених засобів виправлення і ресоціалізації. Оскільки за даними наукової школи «Інтелект», ефективність роботи органів і установ виконання покарань оцінюється за напрямом виправлення і ресоціалізації засуджених, тому ми дані засоби розглядаємо як прикладну основу Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року.

Вітчизняний вчений М. Пузирьов у власному дослідженні диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк доводить, що важливе значення у засобах виправлення і ресоціалізації засуджених є розроблення єдиних критеріїв і показників по яких суспільство може дати оцінку ефективності діяльності органів і установ пенітенціарної системи [8, с. 121].

І хоча вони існують у відповідних нормативно-підзаконних актах Міністерства юстиції України, однак на даний час, вони не направлені на індивідуальний підхід до кожного засудженого в місцях несвободи, а це в свою чергу впливає на їх правовий і психологічний стан. Отож засоби виправлення і ресоціалізацію засуджених варто розглядати, як складний багатофункціональний процес, що передбачає отримання та аналіз персоналом місць несвободи, відомостей про засудженого на всіх стадіях виконання/відбування кримінального покарання.

Доволі цікавою проблемою для реформування кримінально-виконавчої системи України та її трансформації в пенітенціарну систему є оцінка стану матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи.

Згідно зі статтею 115 КВК України особам, які відбувають покарання у виправних і виховних колоніях, створюються необхідні житлово-побутові умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни. Засуджені, як правило, тримаються в приміщеннях блочного типу. Норма жилої площі на одного засудженого не може бути менше ніж чотири квадратні метри, а у лікувальних закладах при виправних колоніях, у виправних колоніях, призначених для тримання і лікування хворих на туберкульоз, у стаціонарі – п'яти квадратних метрів. Водночас засудженим надається індивідуальне спальне місце і постільні речі. Вони забезпечуються одягом, білизною і взуттям за сезоном з урахуванням статі і кліматичних умов, а в лікувальних закладах – спеціальним одягом і взуттям [9].

Варто наголосити, що особливої актуальності ця проблема набула сьогодні, коли Міністерство юстиції України запропонувало суспільству нову стратегію реформування кримінально-виконавчої системи України та її трансформації в пенітенціарну систему, а тому виникла необхідність наукового аналізу тих заходів, що закріплені у відповідних державних програмах (стратегіях, концепціях, моделях тощо).

Щодо надання засудженим та ув'язненим якісної медичної допомоги: організація лікування осіб, які є хворими на туберкульоз, або інші небезпечні інфекційні хвороби, недостатня укомплектованість медичних установ кваліфікованими кадрами, низький рівень забезпечення медичним обладнанням. Отже, засуджені не мають можливості отримати кваліфіковану медичну допомогу, що призводить до зростання рівня захворюваності та смертності серед них.

Хоча завдання медичних служб в місцях несвободи не обмежується виключно лікуванням хворих пацієнтів. На ці служби покладається також відповідальність за соціальну та профілактичну медицину. Медичні служби в місцях несвободи, як зауважує вітчизняний вчений В. Човган (які взаємодіють в разі потреби з іншими владами), повинні контролювати організацію харчування (кількість, якість, приготування та розподіл їжі), і дотримання умов гігієни (чистота одягу і постільної білизни; доступ до кранів з проточною водою; сантехнічне обладнання), а також слідкувати за опаленням, освітленням та вентиляцією камер. Вони також повинні слідкувати за умовами організації праці та прогулянок на свіжому повітрі [10].

Зокрема, створення в установах виконання покарань Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби як необхідної підстави для здійснення реформи медичної служби пенітенціарних закладів і забезпечення незалежності лікаря від керівника установи виконання покарань, що, насамперед, сприятиме неупередженому встановленню діагнозів та якісному наданню медичної допомоги особам, засудженим до позбавлення волі в Україні [11, с. 24–25].

Інші науковці ще більш категоричніші. Оскільки чинний КВК не передбачає організації в кримінально-виконавчій системі закладів на правах лікувальних для психічно хворих засуджених до позбавлення волі на певний строк, то хронічно хворі особи, які стали небезпечними для оточення і потребують стаціонарного лікування, повинні судом звільнитись від відбування покарання на підставі ст. 84 КК України з подальшим примусовим лікуванням у спеціалізованих закладах МОЗ України з відповідним режимом тримання.

До психічно хворих засуджених до позбавлення волі, які не є небезпечними для оточення, але відмовляються добровільно лікуватись, суд за зверненням адміністрації виправної колонії на підставі ч. 1 ст. 94 КК України може застосовувати примусовий захід медичного характеру у вигляді надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку, яку повинні надавати лікарі-психіатри медичних частин виправних колоній. Водночас потребує законодавчого визначення порядок та місце лікування хворих на тяжкі психічні розлади чоловіків, засуджених до довічного позбавлення волі, звільнення від відбування покарання яких на підставі ст. 84 КК України є проблематичним [12, с. 423].

На цей час з метою забезпечення прав засуджених та осіб, узятих під варту, Міністерством юстиції утворено державну установу з питань охорони здоров'я, що дасть змогу забезпечити здійснення реформи медичної служби пенітенціарних закладів та зробити лікаря незалежним від керівника установи виконання покарань, що забезпечить неупереджене встановлення діагнозу та якісне надання медичної допомоги.

Отож вирішення вказаних проблем стане додатковим кроком до усунення причин, які стають підставами для звернень громадян України до Європейського суду з прав людини щодо неналежних умов тримання засуджених і осіб, узятих під варту, їх медичного, матеріально-технічного забезпечення, що насамперед тягне за собою додаткові витрати держави на виплату компенсацій та стає причиною формування негативного іміджу України у світовому співтоваристві.

У контексті викладеного ми можемо оцінити стан матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи, як такий, який потребує суттєвого удосконалення з урахуванням міжнародних стандартів поводження з ув'язненими і засудженими та використання Міністерством юстиції України міжнародного досвіду матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях несвободи.

Висновки. З огляду на вищевикладене можна констатувати таке.

1. Міністерству юстиції України з метою поліпшення реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему пропонується створити плідну й конструктивну співпрацю з вітчизняними науковцями, що дозволить впровадити в діяльність органів і установ виконання покарань інноваційні здобутки як теоретичного, так і практичного спрямування. З цією метою варто відродити наукову експертну раду.

2. Доведено, що успіх будь-яких реформ залежить від рівня їх сприйняття людьми, на яких покладається їх реалізація. А тому реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему потребує зміни професійної підготовки, перепідготовки у частині пошуку балансу інтересів персоналу та засуджених.

3. Реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему обов'язково повинно передбачати поліпшення умов тримання засуджених, їх матеріально-побутове та медико-санітарне забезпечення в місцях несвободи, оскільки саме це стимулює останніх до виправлення, ресоціалізації та реінтеграції у суспільство.

4. Важливе значення для реформування кримінально-виконавчої системи і її трансформації в пенітенціарну систему має удосконалення системи стимулювання засуджених до законслухняної поведінки та ресоціалізації шляхом запровадження поетапної зміни умов їх тримання, розроблення та впровадження системи критеріїв оцінки ступенів виправлення засуджених, налагодження дієвої взаємодії органів і установ виконання покарань із суб'єктами соціального патронажу осіб, звільнених із місць позбавлення волі.

Список використаних джерел

1. Стратегія реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text>. (дата звернення: 21.10.2023).

2. Свірець В. В. До питання про інституціональне реформування пенітенціарної системи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1. Том 5. С. 167–174.

3. Радов Г. Доктринальна модель Закону «Про пенітенціарну систему України». *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 1997. № 2. С. 11–52.

4. Ягунов Д. Пенітенціарна реформа: деякі аналітичні нотатки та рекомендації. URL: <http://www.yagunov.in.ua/?p=527>. (дата звернення: 21.09.2023).

5. Пташинський О. Правові проблеми реформування пенітенціарної системи в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2001. 185 с.

6. Бодюл Є. М. Правові та організаційні засади виконання покарання в кримінально-виконавчих установах відкритого типу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2005. 235 с.

7. Шкута О. О. Пенітенціарна система України: теоретико-прикладна модель : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 366 с.

8. Пузирьов М. С. Диференціація та індивідуалізація виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2012. 252 с.

9. Кримінально-виконавчий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення: 28.08.2023).

10. Човган В. Ключові напрями пенітенціарної реформи як складові національного Плану дій у сфері прав людини. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1453461065> (дата звернення: 28.08.2023).

11. Почанська О. С. Проблеми забезпечення права на охорону здоров'я громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні. *Право*. 2018. № 2. С. 20–26.

12. Стулов О. О. Медико-санітарне обслуговування засуджених до обмеження та позбавлення волі: проблеми забезпечення законності. *Форум права*. 2014. № 2. С. 423–427.

Надійшла до редакції 07.09.2023

References

1. Stratehiia reformuvannia penitentsiarnoi systemy na period do 2026 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu yii realizatsii u 2022–2024 rokakh [Strategy for reforming the penitentiary system for the period until 2026 and approval of the operational plan for its implementation in 2022–2024] : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.12.2022 № 1153-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> (access date: 21.10.2023). [in Ukr.].

2. Svirets, V. V. (2017) Do pytannia pro instytutsionalne reformuvannia penitentsiarnoi systemy [Regarding the issue of institutional reform of the penitentiary system]. *Przykarpatskyi yurydychnyi visnyk*.

Issue 1. Vol. 5, pp. 167–174. [in Ukr.].

3. Radov, H. (1997) Doktrynalna model Zakonu «Pro penitentsiarnu systemu Ukrainy» [Doctrinal model of the Law "On the Penitentiary System of Ukraine"]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky*. № 2, pp. 11–52. [in Ukr.].

4. Yahunov, D. Penitentsiarna reforma: deiaki analyticalchni notatky ta rekomendatsii [Penitentiary reform: some analytical notes and recommendations]. URL: <http://www.yahunov.in.ua/?p=527> (access date: 21.09.2023). [in Ukr.].

5. Ptashynskiy, O. (2001) Pravovi problemy reformuvannya penitentsiarnoi systemy v Ukraini [Legal problems of reforming the penitentiary system in Ukraine] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08 / In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy. Kyiv, 185 p. [in Ukr.].

6. Bodiul, Ye. M. (2005) Pravovi ta orhanizatsiini zasady vykonannya pokarannya v kryminalno-vykonavchyykh ustanovakh vidkrytoho typu [Legal and organizational principles of execution of punishment in open-type penal institutions] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv, 235 p. [in Ukr.].

7. Shkuta, O. O. (2017) Penitentsiarna systema Ukrainy: teoretyko-prykladna model [Penitentiary system of Ukraine: theoretical and applied model] : monohrafiia. Kherson : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 366 p. [in Ukr.].

8. Puzyryov M. S. (2012) Dyferentsiatsiia ta indyvidualizatsiia vykonannya pokarannya u vyhladi pozbavleniia voli na pevnyi strok [Differentiation and individualization of execution of punishment in the form of deprivation of liberty for a certain period] : dys.kand. yuryd. nauk : 12.00.08 / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 252 p. [in Ukr.].

9. Kryminalno-vykonavchyy kodeks Ukrainy [Criminal and Executive Code of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (access date: 28.08.2023). [in Ukr.].

10. Chovhan, V. Kliuchovi napriamy penitentsiarnoi reformy yak skladovi natsionalnoho Planu dii u sferi prav liudyny [Key areas of penitentiary reform as components of the national action plan in the field of human rights]. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1453461065> (access date: 28.08.2023). [in Ukr.].

11. Pochanska, O. S. (2018) Problemy zabezpechennia prava na okhoronu zdorovia hromadian, zasudzhennykh do pozbavleniia voli v Ukraini [Problems of ensuring the right to health care of citizens sentenced to imprisonment in Ukraine]. *Pravo*. № 2, pp. 20–26. [in Ukr.].

12. Stulov, O. O. (2014) Medyko-sanitarne obsluhovuvannya zasudzhennykh do обмеzhennia ta pozbavleniia voli: problemy zabezpechennia zakonnosti [Medical and sanitary care of those sentenced to restriction and deprivation of liberty: problems of ensuring legality]. *Forum prava*. № 2, pp. 423–427. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andriy Bohatyryov. Institutional reformation of the criminal and executive system and its transformation into a penitentiary system. The issue of institutional reform of the criminal enforcement system and its transformation into a penitentiary system was described in the article. It has been proven that this reformation is one of the priorities of the Ministry of Justice of Ukraine.

Current theoretical and practical issues of reforming the criminal-executive system and its transformation into a penitentiary system are highlighted: the use in theory and practice of the term "penitentiary system"; the influence of means of correction and resocialization on the process of reforming the criminal enforcement system and its transformation into a penitentiary system; assessment of the state of material, household and health care of convicts in places of imprisonment.

The author's definition of the penitentiary system of Ukraine is formulated – it is a state institution that is empowered to form and implement state policy in the penitentiary sphere, by involving in this process relevant state and non-state bodies and institutions with the aim of returning to society persons who have committed criminal offenses as law-abiding citizens. The material described above in this article made it possible to formulate the following conclusions.

In order to improve the reform of the criminal-executive system and its transformation into a penitentiary system, the Ministry of Justice of Ukraine is proposed to create a powerful and constructive cooperation with domestic scientists, which will allow introducing innovative achievements of both theoretical and practical direction into the activities of the bodies and institutions for the execution of punishments. For this purpose, it is necessary to revive the scientific expert council.

It has been proven that the success of any reforms depends on the level of their perception by people who rely on their implementation. And therefore, the reform of the criminal-executive system and its transformation into a penitentiary system requires a change in professional training and retraining in terms of finding a balance between the interests of staff and convicts.

The reform of the criminal-executive system and its transformation into a penitentiary system must necessarily provide for the improvement of the conditions of detention of convicts, their material, household and medical-sanitary support in places of imprisonment, since this process stimulates the latter to correction, resocialization and reintegration into society.

The great importance for the reform of the criminal-executive system and its transformation into a penitentiary system has the improvement of the system of encouraging convicts to law-abiding behavior and resocialization through the introduction of a gradual change in the conditions of their detention, the development and implementation of a system of criteria for assessing the degrees of correction of convicts, and the establishment of effective interaction of bodies and institutions of execution system with subjects of social patronage of persons released from places of imprisonment.

Keywords: reformation, criminal and executive transformation, penitentiary system, martial law, corrections, resocialization, reintegration, material and household, medical and sanitary support, convict, staff, places of imprisonment.